

Prantsusse maal koli ennambest eggal ajastajal kolm-kümmend tuhhat innimist selle többe katte, nink Rootsi maal koli ennambest 1ks kümnes osa neist latsist, ke ajastajal sündsiwa.

Minnewal faa-ajastajal, kos innimisse eggal vi-sil naaksiwa omma mõistust arrutama, naaskati sa nõuwo otsma, kuis nõstme-többe wälja laggunewat hääda wõis keelda. Mõnda nõuwo peeti árra, ent se kik es awvita paljo middoge. Sis árrat Jum-mal ütte arsti Englise - maal, kelle nimmi Jenner olli. Jo 1768 ajastajal pand temma tähhele, et lehmi uddaride külgen ütte többe nättas, mes inni-miste nõstme sarnane om. Lehmri-nüsmisse man-naaksi innimissele se többi; nemma saiwa ennege nei-de ihho paika külge, mes lehma uddorid olliwa put-nu, wille, mes nelle neidi waiwa teiwa; — ent kik ne innimisse jaiwa nõstme többest wabbas, ehk nemma kül nõstme-többitsidega kofko puttewa. Kolmkümmend ajastaila olli se arst holelik nink teg-gew, sedda asja täwweste árra nõudma, nink sis-fulut temma sel tähtsal ajastal 1798 sedda tussulikkku tarkust, mes temma olli lõidnu. Temma wõt mäddha lehma uddaride wille sisest nink pand sedda hawu-sisse, mes kae-warre külge olliwa tettu, nink neide kottuste pääl tulliwa willi üles, mes veidi hääda

teiwa. — Kik, ke sedda többe olliwa pöddenu, olli-wa kurje nõstmete vasta kaitsetu.

Se tussulik ássi saiже kigest Europa-ma rahvast wostawöetus nink prugitus, nink eggauts meist tijap, et ka meije maal eggal ajastajal latsile sel wisil nõstme pantas.

Meije olleme teile sedda asja juttustanu nink taahame päle se teile veel mõnda õppust nink juh-hatamist anda:

Kunna meije päiwel neide kaitswa nõstme pan-neminne kigun paigun sünnip, sis ei wõi kurja lomo-liku nõstme mitte ennamb ni wõdimust wõtta nink ülle kae minna, kui ennitsel ajal. Ent sedda suurt hääteggo, mes meile sel wisil om náudetu, ei peta mitte ni kallis, kui sedda õigusse perrast sünnis pid-dada. Kui wannembid mannitsedas, omme latsile laske kaitswa nõstme panda, sis kuleme mõnda neist ütlewat: misperrast peame Jummala õigust henne katte kiskma? Nõstme tullewa Temma kae; in-niminne peap neid pöddema, ei tohhi puda kawwalal kombel neide eest árra tagganeda. Ent nisuggutsille ütleme meije: Jummal lassep ka kulumä, wihma